

Hvordan kan vi styrke rekruttering til og gennemførelse af forebyggelsestilbud for sårbare borgere med kronisk sygdom?

Thomas Maribo

Professor, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet,
Forskningsleder DEFACTUM Region Midtjylland

Forebyggelsestilbud...

- SUL
- **§ 1.** Sundhedsvæsenet har til formål at fremme befolkningens sundhed samt at forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning for den enkelte.

Forebyggelse og sundhedsfremme, SUL

- **§ 119.** Kommunalbestyrelsen har ansvaret for ved varetagelsen af kommunens opgaver i forhold til borgerne at skabe rammer for en sund levevis.
- *Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen etablerer forebyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne.

Sundhedsloven

- Det meste er udarbejdet i 2004
- Behandlet i folketinget i 2005
- Trådte i kraft 2007

- Terminologi Forebyggelse, sundhedsfremme og folkesundhed (juni 2005)

<https://www.sst.dk/~media/CA0B2ED9165F4C908DB3117BA4764058.ashx>

- ”Forebyggelse omfatter blandt andet primær forebyggelse, sekundær forebyggelse, tertiær forebyggelse og rehabilitering”
- P54: ”Begrebet rehabilitering anbefales anvendt frem for begrebet tertiær forebyggelse.”

Sundhedsydelser/sundhedsindsatser (Stucki 2021)

	Sundheds- fremme	Forebyggelse	Behandling	Rehabilitering	Palliation
Formål					

Sundhedsydelser/sundhedsindsatser

	Sundheds- fremme	Forebyggelse	Behandling	Rehabilitering	Palliation
Formål	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet

Sundhedsydelse/sundhedsindsatser

	Sundhedsfremme	Forebyggelse	Behandling	Rehabilitering	Palliation
Formål	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet	Forbedre livskvalitet
	Opnå ønskværdig sundhedsadfærd	Risiko-reduktion (forhindre opståen og udvikling af sygdom)	Helbrede/ "Gøre rask" fjerne symptomer	Bedst mulig funktionsevne i samspil med konteksten	Forebygge og lindre lidelse

I mange indsatser kombineres tilgange!

- En skarp skelnen mellem de fem sundhedsindsatser ikke giver mening: begreberne overlapper
- Borgeren/patienten/personen har brug for den relevante indsats, og der er IKKE vandtætte skotter mellem de forskellige sundhedsindsatser

Perspektiver på deltagelse og fastholdelse i forebyggelses- og rehabiliteringsindsatser til personer med kronisk sygdom

Thomas Maribo

Professor, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet,
Forskningsleder DEFACTUM Region Midtjylland

Hvad er rehabilitering?

Hvad er rehabilitering?

- Tjooo – 187 defintioner (Arenti 2020)
- WHO: ***“a set of interventions designed to optimize functioning and reduce disability in individuals with health conditions in interaction with their environment”.***

Hvidbog om rehabilitering2022

- I Danmark bruges to forskellige definitioner
  - Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet 2004
  - WHO
- Der er sket rigtig meget siden 2004 – fælles opdatering og fælles ståsted for det videre arbejde

Hvad er specielt ved rehabilitering?

- Fokus på funktionsevne og hverdagsliv
  - Sundhed er altid påvirket af omgivelserne og personlige faktorer
- Rehabiliteringsproces- hvor målsætning og beslutning af intervention træffes i fællesskab
- Biopsykosocial tilgang
- Vi skal mestre **både** biomedicinsk og biopsykosocial tilgang

Rehabiliteringsindsats skal være

- *Med biopsykosocial tilgang*
- *Multidisciplinær*
- *Vidensbaseret*
- *Personcentreret (og familiecentreret)*

Wade 2020

Rehabilitering

— Ulighed i frafald i hjerterehabilitering

Thomas Maribo

Professor, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet,
Forskningsleder DEFACTUM Region Midtjylland

Thomas Maribo
Professor, forskningsleder

Høj evidens for hjerterehabilitering

- Men selvfølgelig kun for dem, der deltager...
  1. **FREMMØDE:** møder op i kommunen til tilbud (tage imod recepten og gå hen på apoteket)
  2. **FASTHOLDES I FORLØB:** gennemfører tilbud (spise pillen)

Review: Resurreccion. 2019. *Eur J Cardiovasc Nurs*

Deltagelse i hjerterehabilitering (HR) reducerer sygeligheden og dødeligheden. På trods af dette er manglende **deltagelse** og **frafald** i HR et stort problem internationalt.

Metode: 43 publikationer med 63.425 patienter fra 10 forskellige lande. Litteratursøgning frem til februar 2018.

Resultater: 63 faktorer påvirker manglende deltagelse og frafald i HR. Tabellen viser udsnit af resultaterne.

Konklusion: De 63 faktorer viser kompleksiteten forbundet med deltagelse og vedholdenhed i HR.

Resurreccion. 2019. *Eur J Cardiovasc Nurs*

Risikofaktorer, manglende deltagelse Hjerterehabilitering	Antal studier	Risiko (OR)
Personlige faktorer		
Ældre	11	(0,58-4,76)
Single/ingen partner	7	(1,30-16,73)
Lavere uddannelsesniveau	2	(1,5-1,81)
Komorbiditet	1	(1,22)
Depressive symptomer	2	(1,20-3,85)
Føler ikke behov for rehabilitering	1	(10,11)
Intet ønske om at deltage	2	(1,04-17,32)
Lang transporttid	2	(1,16-10)
Kliniske faktorer		
Lavere aktivitetsniveau	1	(1,13)
Sundhedssystemets faktorer		
Manglende henvisning	5	(4,03-2514)

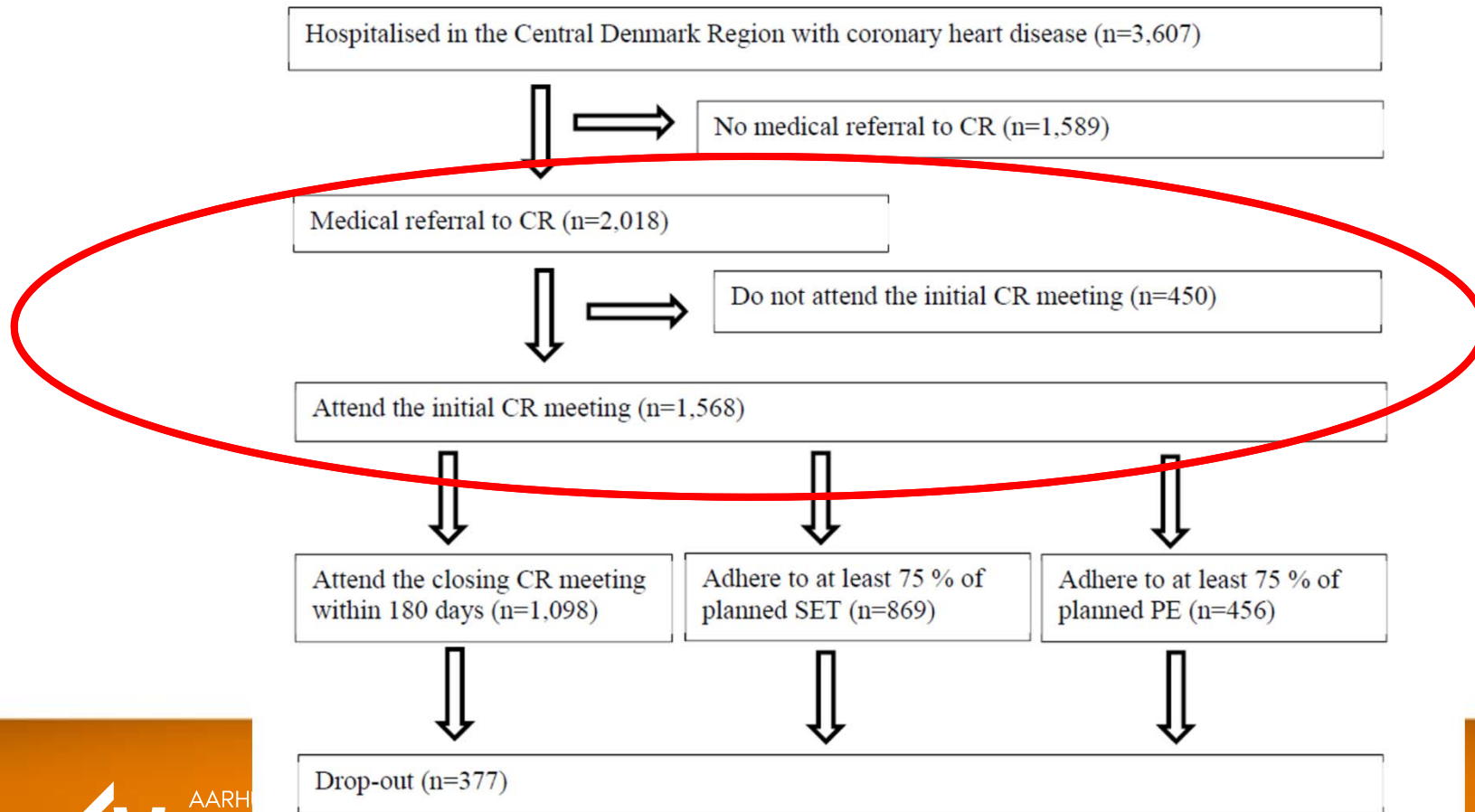
Kilde: Resurreccion. 2019. Eur J Cardiovasc Nurs

Risikofaktorer, frafald i hjerterehabilitering	Antal studier	Risiko (OR)
Personlige faktorer		
Ældre	4	(0,42-1,82)
Komorbiditet	1	(2,55)
Depressive symptomer	4	(1,15-2,51)
Single/ingen partner	2	(2-2,86)
Kliniske faktorer		
Lavere aktivitetsniveau	1	(7,32)

Hjerterehabilitering, RM

- Fase 2 hjerterehabilitering i kommunerne (henvist fra hospitaler)
- Sundhedsaftale (region, kommune, almen praksis)
- **DATA** fra både hospital og kommune (men desværre kun fra sundhedsforvaltningen 😞)

Figure 1. Flow chart: from hospital until the final CR meeting in the primary health setting

CR, cardiac rehabilitation. SET, supervised exercise training. PE, patient education.

Henvisning/GOP

- Her: 56%
- Litteraturen fra 22% til 74%
- Er resultatet fra RM godt eller skidt????
- Vi antager det er fornuftigt/godt

Fremmøde, iskæmisk hjertesygdom

- Hjertesygdom og henvisning (GOP): 2.018 personer
- Fremmøde i kommunerne: 1.568
  - 22 % mødte ikke op – eller 78% mødte op!
  - Vi har ikke gode tal på dette fra litteraturen, de tal vi har der er tættest på rangerer fra 22% til 74%

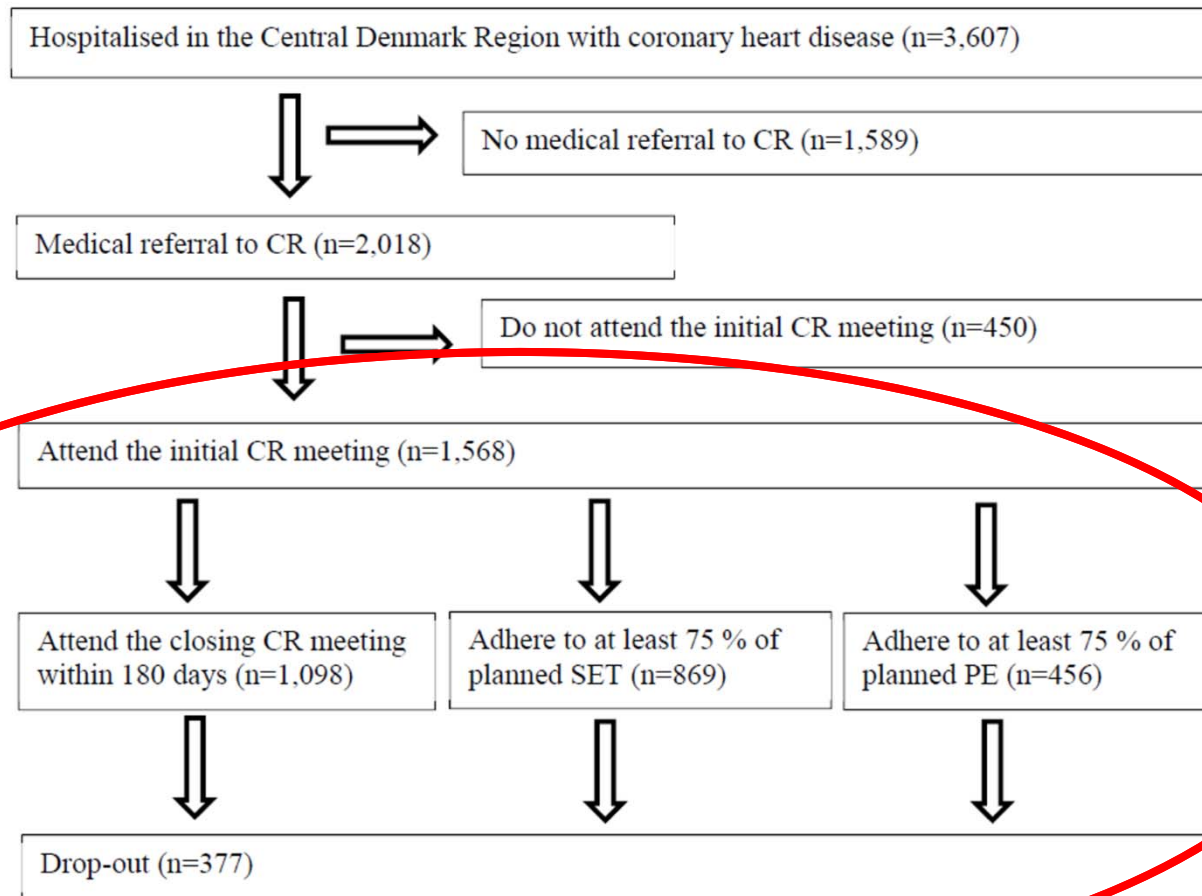
Fremmøde – hvem får vi ikke med?

- Fremmødte i kommunerne, 22 % mødte ikke op
- **Der er klar social ulighed i fremmøde**
  - målt på uddannelse, indkomst og om man bor alene
  - justeret for betydende faktorer (køn etnicitet, alder og komorbiditet)

Årsager til manglende fremmøde

- ~~• Det er hospitalernes skyld
  - (ingen systematisk forskel, hospitalerne)~~
- ~~• Det er kommunernes skyld
  - (lille forskel kommunerne imellem)~~
- FÆLLES opgave
- Målrettet kommunikation, personer med behov og sundhedsprofessionelle (+ besøg?)
- E-Boks? alternativer?

Figure 1. Flow chart: from hospital until the final CR meeting in the primary health setting

CR, cardiac rehabilitation. SET, supervised exercise training. PE, patient education.

Fastholdelse, hjerterehabilitering

- Påbegyndte: 1.568, drop-out 377
- 24 % faldt fra, eller 76% blev fastholdt
- Dropout i litterturen fra 12% til 56% (fleste >30%)
- Mindre ulighed i fastholdelse (ift fremmøde)
  - Signifikant på indkomst og på at bo alene, ikke signifikant målt på uddannelse

Fastholdelse, hjerterehabilitering

- Kommunerne i den midtjyske region er på niveau med internationale standarder – eller bedre!
- Interviewundersøgelse: Kommunerne kan så meget – og gør det!
  - men er desværre dårlige til at vise det

Hvad siger brugerne?

- Sammenhæng (fase 1 og fase 3)
  - Sikre god og ensartet information
  - Udgangspunkt i personens behov ”*Hvad er din udfordring, og hvordan kan vi hjælpe dig?*”
  - Viden om andre sygdomme
  - Vigtigheden af at være på et hold, udveksling med andre personer med erfaringer
-

Sundhedsprofilen ift uddannelsesniveau

Hjertekarsygdom	Lavt	Middel	Højt
Fysisk inaktive	44%	23%	23%
Dagligrygere	26%	24%	13%
Højrisikoforbrug, alkohol	9%	6%	8%
Usundt kostmønster	21%	18%	7%
Svær overvægt	25%	26%	18%

Kilde: Hvordan Har Du Det?, Region Midtjylland 2017

Sundhedsprofilen ift uddannelse

Diabetes	Lavt	Middel	Højt
Fysisk inaktive	39	25	28
Dagligrygere	21	20	15
Højriskoforbrug af alkohol	3	6	7
Usundt kostmønster	23	15	7
Svær overvægt	41	40	29

Kilde: Hvordan Har Du Det?, Region Midtjylland 2017

Hvordan styrker vi tilbuddene til personer med kronisk sykdom?

- **No data → no problem**
- **no problem, no action (and solution)**

Hvordan styrker vi tilbuddene til personer med kronisk sygdom?

- **Data!** (minimum: køn, alder, uddannelse, samlivsstatus)
- **Systematisk opfølgning** og benchmark ...
- Differentierede indsatser
  - behov er forskellige, indsatser bør være forskellige
  - men monitorer for pokker på det samme

Tak for opmærksomheden

Thomas Maribo

Professor, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet,
Forskningsleder DEFACTUM Region Midtjylland

Thomas Maribo
Professor, forskningsleder